ისტორიულ-არქიტექტურული კვლევა

გუდიაშვილის მოედანი №8



თბილისი
2014 მაისი

გუდიაშვილის მოედანი №8 შენობა წარმოადგენს კულტურული მემკვიდრეობის უძრავ ძეგლს. იგი მდებარეობს ძველი თბილისის რაიონში, ისტორიულ კალაში, ლ. გუდიაშვილის სახელობის მოედანზე.

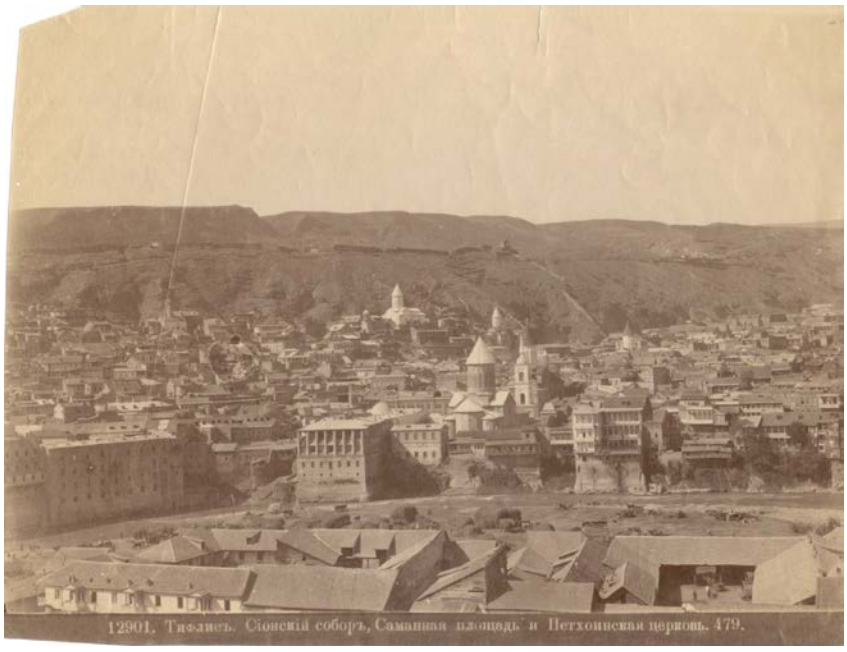
სიტყვა კალა მომდინარეობს არაბულიდან და ქალაქს ნიშნავს. სახელწოდებას კალა სხვადასხვა დროს განსხვავებული მნიშვნელობა ჰქონდა. თბილისის განვითარების ადრეულ საფეხურებზე კალა ეწოდებოდა ქედზე მდებარე ციტადელს. გვიანფეოდალურ ხანაში კალა უკვე ქალაქის უბანია, ხოლო ციტადელს ამიერიდან ნარიყალა ჰქვია.

კალა მოიცავს შუა საუკუნეების თბილისის ყველაზე დიდ ნაწილს, რომელიც მოქცეულია მტკვრის მარჯვენა სანაპიროს, ნარიყალას, დადიანის, პუშკინისა და ბარათაშვილის ქუჩებს შორის.

კალას მთავარ არტერიას წარმოადგენს ლესელიძის ქუჩა, რომელიც ზემო და ქვემო უბნებად ყოფს კალას. წარსულში, გარდა სავაჭრო რიგებისა, ლესელიძის ქუჩაზე გამოდიოდა საკულტო ნაგებობები და მსხვილი ქარვასლები.

ასათიანის ქუჩამდე უბნის განაშენიანება შედარებით მარტივ რელიეფზეა განლაგებული, ამის შემდეგ კი განაშენიანება ტერასებადაა შეფენილი სოლოლაკის ქედის ფერდობებზე.

კალა ორ ძირითად – ქვემო და ზემო – უბნებად იყოფოდა. მათ ჰყოფდა გზა, რომელიც კოჯრის კარიდან ბატონის მოედნისაკენ მიემართებოდა (ამ ხაზზე დღეს ლესელიძისა და ჩალაუბნის ქუჩები გადის). ამ ხაზის მარჯვენა მხარეს ქვემო უბანი იყო, მარცხენა მხარეს – ზემო უბანი. ამ უბნებს "ზემო" და "ქვემო" მტკვრის დინების მიხედვით ერქვა.



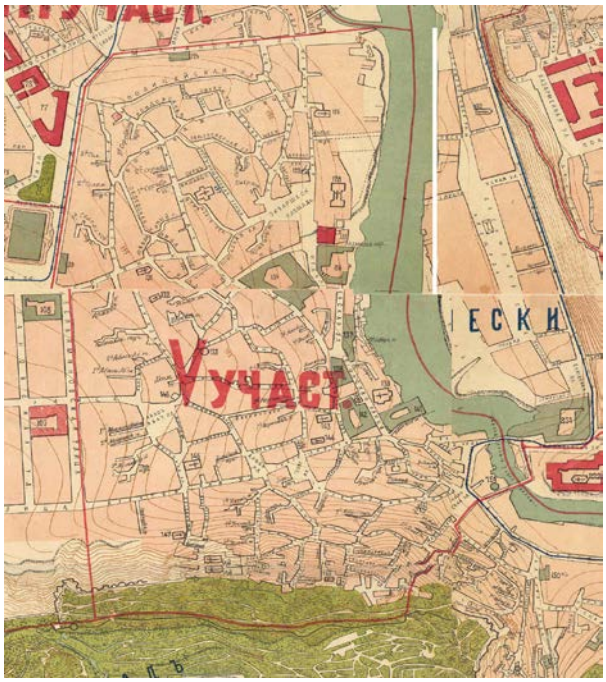
ორივე ამ უბანს თავისი ცენტრი ჰქონდა. ზემო უბნის ცენტრი იყო "ბატონის მოედანი", რომელსაც ზემო მოედანსაც უწოდებდნენ. ქვემო უბნის ცენტრი კი თათრის მოედანი, ანუ "ქვემო მოედანი" იყო. ამ მოედანს ციხესთან სიახლოვის გამო "ციხის მოედანსაც" უწოდებდნენ. რაკი ორივე ეს მოედანი საბაზროდ იყო გამოყენებული, ამიტომ მათ მეორენაირად "ზემო ბაზაარს" და "ქვემო ბაზაარს" უწოდებდნენ. ხოლო ამ ორი უბნის გამყოფ გზას – ახლანდელ ლესელიძის ქუჩას – "შუა ბაზარი" ერქვა. სახელწოდება ქუჩას XIX საუკუნის ბოლომდე შემორჩა. მას ენაცვლება სომხის ბაზარი. ზემო და ქვემო უბნები, თავის მხრივ, მრავალ მიკროუბნად იყოფოდა.



1867 წლის თბილისის გეგმა

უბანთა სახელწოდებების განმსაზღვრელი რაიმე საზოგადო ნაგებობა (ეკლესია, გალავანი, ბურჯი) ან მცხოვრებთა სახელები (მაგ: ანჩისხატის უბანი, მოღნინის უბანი, ცოცხალაანთ ბურჯის უბანი) იყო. ქვემო და ზემო უბნები ერთმანეთისგან მაცხოვრებლების კონფესიური და ეთნიკური შემადგენლობით განსხვავდებოდა. ზემო უბანში თავმოყრილი იყო თბილისელი ქართველობა, ქვემო უბანში კი, ძირითადად, სომხები და, ნაწილობრივ, სპარსელები. ზემო უბანში მდებარეობდა ქართული მართმადიდებლური ეკლესიები: სიონის, ანჩისხატის, წმ. გიორგის, ნათლისმცემლისა და კვირაცხოვლის. ამ უბანში მხოლოდ ერთი სომხური ეკლესია გახლდათ – სურბ-ნიშანი. ქვემო უბანში კი

უმეტესად სომხური ეკლესიები იყო: ნორაშნის, სააკაშენის, მოდნინის, წმ. კოზმა და დამიანეს, ჯიგრაშენისა და სურბ-სტეფანოზის.



1903-04 წლის თბილისის გეგმა

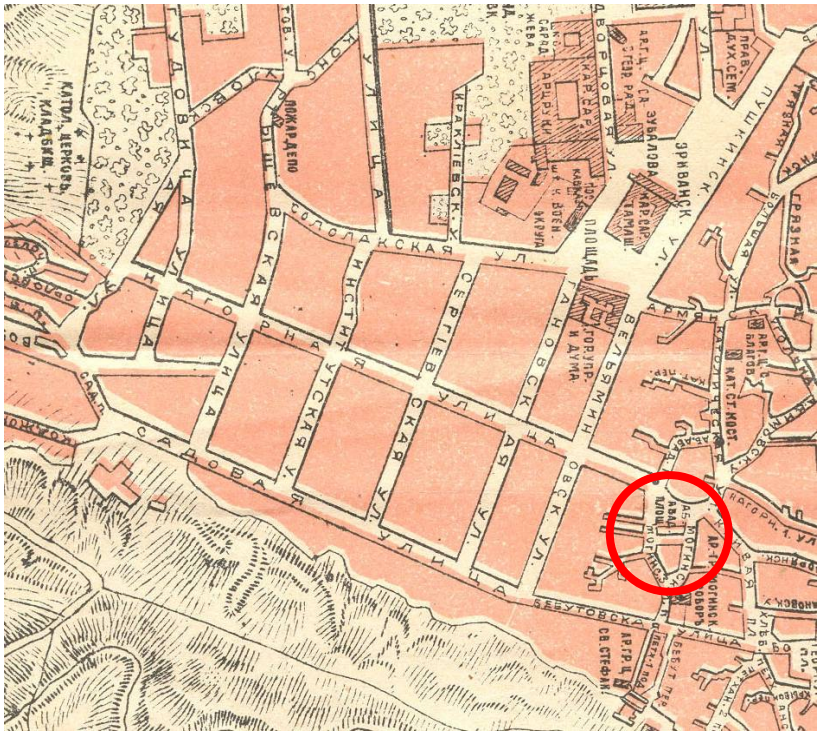
ზემო უბნის მთავარი ქუჩა "წყლის კართან" იწყებოდა, შემდეგ ანჩისხატისა და "ბატონის მოედნის" გავლით სიონამდე აღწევდა. დღეს ამ ხაზზე გამავალ ქუჩებს შავთელისა და ერეკლე II-ის ქუჩები ჰქვია. ამ მთავარ ქუჩაზე მდებარეობდა ქალაქის ძირითადი და უმნიშვნელოვანესი ნაგებობანი: ანჩისხატი, მეფის სასახლე, ბატონიშვილებისა და და ზოგი დიდი თავადის სასახლეები, ასევე კათალიკოსისა და ეპისკოპოსის ადგილსამყოფელები. ხოლო მას შემდეგ, რაც XVII საუკუნის შუა წლებში როსტომ მეფემ ციხის ტერიტორიიდან აქ გადმოიტანა სამეფო რეზიდენცია, ამ უბანს საცხოვრებლად ქართველი არისტოკრატია ეტანებოდა.

"წყლის კართან", ქალაქის შიგნით და გარეთაც, სახლდება მუხრან ბატონი, აქვეა ამილახვრის სასახლე, რომელიც 1659 წელს ქალაქის მოურავმა მანუჩარ მეითრიშვილმა შეიძინა. მის გვერდით კი ლუარსაბ ბატონიშვილის სასახლე მდგარა. აქვე დაიდო ბინა სასულიერო არისტოკრატიამაც. XVII საუკუნეში მეითრიშვილების მომიჯნავე იყო მროველის სასახლე, ხოლო მის იქით დავით გარეჯის და დოდოს მონასტრის სახლები მდგარა. ბატონის მოედნის ირგვლივ სახლებს იძენდნენ ორბელიანები. მთავარი ქუჩის მარჯვენა მხარეს ზედგენიძის სასახლე იყო. მის მეზობლად 1678 წელს დაბინავდა

ჯვარისმამის წინამძღვარი. 1770 წლისათვის ჯვარისმამის წინამძღვარი თავის ახლო მეზობლად ასახელებს ალექსანდრე ამილახვარს, რომლის სასახლეც ანჩისხატის გვერდზე იდგა. დღევანდელი ნინო და ილია ნაკაშიძეების ქუჩის ტერიტორიაზე სახლობდნენ ქსნის ერისთავები, აბაშიძეები, არაგვის ერისთავები.

1795 წელს ირანის შაჰმა აღა-მაჰმად-ხანმა აიკლო და ააოხრა თბილისი. კალა, ისევე როგორც იმდროინდელი თბილისის სხვა ნაწილები, ნანგრევებად იქცა. განადგურდა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობები, მეფისა და ფეოდალთა სასახლეები, ასევე დაინგრა საცხოვრებელი სახლების დიდი ნაწილი.

მთელი XIX საუკუნის მანძილზე კალა ინარჩუნებდა აღმოსავლური ქალაქის არქიტექტურულ სახესა და ყოფას. XIX საუკუნისა და XX საუკუნის დასაწყისის არაერთი მოგზაური აღწერს კალას როგორც აზიური კოლორიტის მქონე ქალაქს. თბილისის ეს ნაწილი ინარჩუნებდა შუა საუკუნეების გეგმარებას ვიწრო და უსწორმასწორო ქუჩებით, რადგან მისი აღდგენა ძველის ნაფუძარზე მიმდინარეობდა. განაშენიანება ძალიან ინტენსიური იყო. მიწის ნაკვეთები – მცირე ზომისა და ირეგულარული კონფიგურაციის.



XIX საუკუნის დასაწყისში კალა იმავე საზღვრებში მოექცა როგორც XVIII საუკუნეში: აღმოსავლეთით – მტკვარი, ჩრდილოეთით – ახლანდელი ბარათაშვილის ქუჩა, დასავლეთით – პუშკინის ქუჩის, თავისუფლების მოედნისა და შალვა დადიანის ქუჩის ხაზი სოლოლაკის ხედამდე, სამხრეთით – თვით ეს

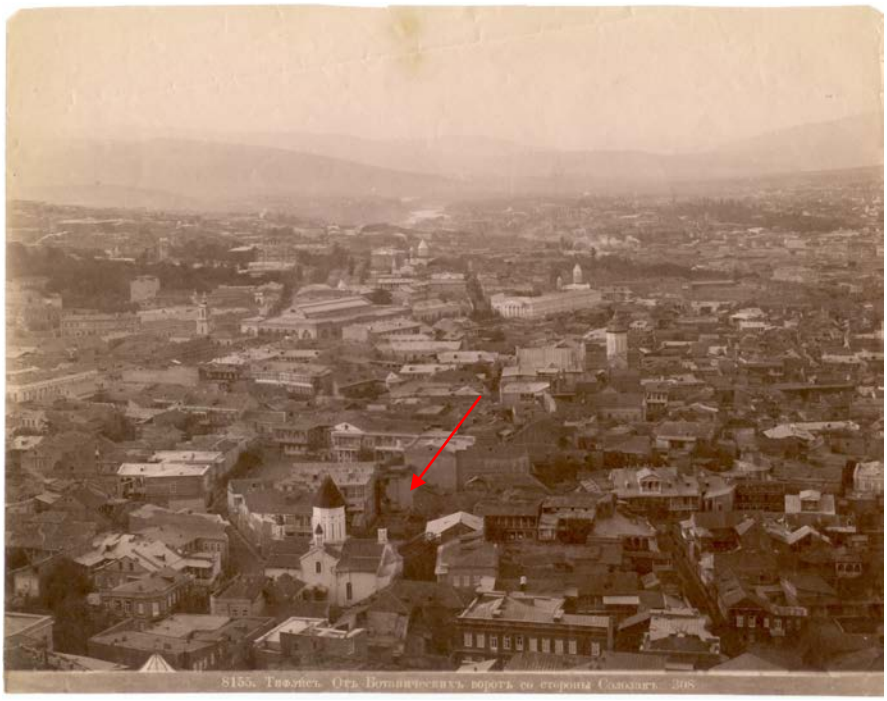
ქედი. XIX საუკუნის დასაწყისში კალას ჯერ კიდევ გალავანი ერტყა გარს, მის სამხრეთ-აღმოსავლეთის კუთხეში კი მთაზე აღმართული იყო ნარიყალა, ქალაქის უძველესი ციტადელი. XIX საუკუნის პირველ მეოთხედში კალას გალავნის კედლები, კოშკები და კარიბჭეები ნელ-ნელა გაქრა, მათი ნაწილი, დაინგრა ნაწილი კი დაანგრიეს ახალი მშენებლობებისთვის. XIX საუკუნის დასაწყისიდან აქტიურად ვითარდებოდა გარეთუბანი – კალას ჩრდილო-დასავლეთით მდებარე ტერიტორიები. ახალი უბნები მეტ-ნაკლებად გეგმიან საწყისზე ვითარდებოდა, რაც, ფაქტობრივად, კალას არ შეხებია და მისი ირეგულარული დაგეგმარება უცვლელი დარჩა მიუხედავად იმისა, რომ აღა-მაჰმად-ხანის მიერ დანგრეული კალა ხელმეორედ სწორედ XIX საუკუნის პირველ ათეულ წლებში აშენდა. ამასთან, ახალმა ქალაქმა ზურგი შეაქცია მტკვარს – ახალ უბნებში სახლები მდინარისკენ ზურგშექცევით შენდებოდა. კალას განაშენიანება კი მეტ-ნაკლებად ანგარიშს უწევდა მდინარეს. ახალი ქარვასლები, რომლებიც მტკვრის პირზე იგებოდა, მთავარი ფასადებით სწორედ მდინარისკენ იყო მიმართული. XIX საუკუნის პირველ ათეულ წლებში ერთგვარი გადანაცვლება ხდება სოციალური თვალსაზრისით. წარსულში არისტოკრატიულ უბანს – ზემო კალას – არისტოკრატია ტოვებს და საცხოვრებლად გარეთუბანს ირჩევს. კალაში უმეტესწილად ვაჭრები, ხელოსნები და წვრილი ბურჟუაზია რჩება.



1913 წლის თბილისის გეგმა

XIX საუკუნეში კალა ქალაქის ერთ-ერთი ძირითადი საცხოვრებელი რაიონი და ამავე დროს სავაჭრო-სახელოსნო ცენტრია. სახელმწიფო დაწესებულებები, ძირითადად, გარეთუბანში – გოლოვინის პროსპექტზე, ლაბორატორიის, გრაფის, ლორის-მელიქოვის ქუჩებზე – შენდებოდა.

კალაში სახელმწიფო უწყებების მხოლოდ მცირე ნაწილი დარჩა. XIX საუკუნის პირველ ათეულ წლებში ყოფილი მეფის მოედნის გარშემო შენდება მთავრობის დაწესებულებათა სახლები. ამ პერიოდში აღა-მაჰმად-ხანის შემოსევის დროს დანგრეული სამეფო სასახლის ადგილას, ძველ საძირკველზე, ნაწილობრივ ძველი მასალის გამოყენებით აშენდა Присутственные Места (ინჟ. პოდპორუჩიკი ნაბორინი). ეს შენობა საფუძვლიანად გადააკეთეს ოცდაათიანი წლების მეორე ნახევარში. მის გვერდით (სადაც ახლა საპატრიარქოს შენობაა) 1800-იან წლებში საქართველოს მთავარმმართებლის სახლი აშენდა. ამავე პერიოდით თარიღდება ქალაქის პოლიციის შენობა, რომელიც ზემოთ ნახსენები ორი შენობის გვერდით აიგო.



აღსანიშნავია, რომ რუსეთის იმპერიის მიერ დანერგილი ახალი ინსტიტუტები – სასამართლოები, გამმიჯნავი დაწესებულებები, ადმინისტრაციული შენობები, ბანკები, სადაზღვევო კომპანიები ახალ უბნებში შენდებოდა – ძირითადად გოლოვინის პროსპექტზე და მის მიმდებარე კვარტლებში, ერევნის მოედანსა და, ნაწილობრივ, სოლოლაკში. ძველი ქალაქის ფარგლებს გარეთ მუზეუმების, თეატრებისა და კინოთეატრებისათვის სხვადასხვა შენობა იგებოდა.

რამდენიმე ევროპული ტიპის დაწესებულება კალაშიც იყო. ეს შენობები ქალაქის ახალ ცენტრთან – ერევნის მოედანთან ახლოს იყო თავმოყრილი. სომხის ბაზარზე ტერ ასატუროვის სახლში ფუნქციონირებდა აზოვ-დონის კომერციული ბანკი. სომხის ბაზარზევე იყო რუსეთის II სადაზღვევო

საზოგადოება. პუშკინის ქუჩაზე, ტერ-ასატუროვის სახლში, ფუნქციონირებდა თბილისის საკრედიტო საზოგადოება (პუშკინის ქ. № 9). სომხის ბაზარზე ბირჟის შენობაში განთავსებული იყო საზოგადოებრივი კლუბი. ამ კლუბში, სადაც უმეტესად ინტელიგენცია იკრიბებოდა, საჯარო ლექციები ეწყობოდა.

ქალაქის ახალ უბნებში განთავსდა საერო სასწავლებლებიც. კალაში მხოლოდ სახელოსნოები მდებარეობდა. ეგზარქოსის მოედანზე განთავსდა განთავსებული სახელოსნო სასწავლებელი, სადაც სწავლება უფასო იყო. ოთხწლიანი სასწავლო კურსი შედგებოდა ზოგადსაგანმანათლებლო საგნებისა და სხვადასხვა ხელობისგან. კლასები ნაციონალობის მიხედვით სამ – ქართულ, რუსულ და სომხურ – ენაზე ისწავლებოდა. სასწავლებლიდან გამოდიოდნენ დურგლები, ლითონისა და ხის ხარატები, ზეინკლები, მჭედლები.

რაც შეეხება სასულიერო სასწავლებლებს, კალაში მდებარეობდა ქალთა სომხური სამრევლო სკოლა "მარიამიანი" (ნორაშენის ეკლესიის ეზოში). სომხური კათოლიკური სამრევლო სკოლა არსებობდა კათოლიკურ ეკლესიასთან (კათოლიკეების ქუჩაზე).

მრავალ საკულტო ნაგებობასთან ერთად კალაში ასევე მდებარეობდა სასულიერო დაწესებულებები. ეგზარქოსის მოედანზე (ახლანდელი ერეკლეს მოედანი) იყო საქართველოს ეგზარქოსის კანტორა, იქვე იყო მისი საცხოვრებელიც.

რაც შეეხება ფაბრიკებსა და ქარხნებს, მათგან კალაში მხოლოდ ერთი მდებარეობდა. ეს იყო აბას-აბადის 8 ნომერში განთავსებული ენფიაჯიანცის თამბაქოს ქარხანა.

გამომცემლობები, წიგნის მაღაზიები, ბიბლიოთეკები, სტამბები და ფოტოატელიები უმეტესად გარეთუბანში და მიხეილის ქუჩის მიმდებარე ტერიტორიზე იყო გაბნეული. კალაში, ვერცხლის რიგის 20 ნომერში, იყო განთავსებული სასულიერო ქართულენოვანი გაზეთი "მწყემსი", რომელიც თვეში ორჯერ გამოდიოდა. ველიამინოვისა და სომხის ბაზრის კუთხეში, წინამძღვრიშვილის სახლში, მდებარეობდა სომხურენოვანი ყოველკვირეული ილუსტრირებული პოლიტიკურ-ლიტერატურული გამოცემა "არძაგანკ". ერევნის მოედნისა და სომხის ბაზრის კუთხეში, ჯანჯუგაზოვის სახლში, განთავსებული იყო ბიბლიოთეკა, სადაც სამკითხველო დარბაზი იყო მოწყობილი XIX საუკუნეში თბილისში არაერთი ევროპული ტიპის კეთილმოწყობილი სასტუმრო აშენდა. საუკეთესო სასტუმროები მდებარეობდა გოლოვინის, სასახლისა და მიხეილის ქუჩებზე. კალაში არც ერთი ამ ტიპის სასტუმრო არ აგებულა, იყო

მხოლოდ იაფფასიანი მებლირებული ოთახები და შემოსავლიანი სახლები. მებლირებული ოთახებს წარმოადგენდა სერგო გევენიანის “მასისი” სომხის ბაზარზე და არშაკ ტულაევის Купеческие номера მისივე საკუთარ სახლში ველიამინოვის ქუჩაზე (ახლანდელი დადიანის ქ. № 12).

კალაში თავმოყრილი იყო ტრადიციული სახელოსნოები და ამქრები, მაშინ როცა ქალაქის ახალ უბნებში იმკვიდრებენ ადგილს ახლადშემოსული ხელობების სპეციალისტები (მეკორსეტეები, ევროპული სამოსის მკერავები, ფოტოგრაფები). მათ კლიენტურასაც ახალი უბნების მაცხოვრებლები წარმოადგენდნენ.

სომხის ბაზარი კალას ყველაზე ხალხმრავალი და ხმაურიანი ადგილი იყო სავაჭრო დახლებითა და დუქნებით. დღის განმავლობაში ბაზარი ყოველთვის ხალხით ივსებოდა. სომხის ბაზარი შედგებოდა ორი ერთმანეთის პარალელურად განლაგებული დახლებისაგან. ისინი აგურისაგან იყო ნაგები და ორ ნაწილად იყოფოდა: წინა ნაწილი წარმოადგენდა მაღაზიას, სადაც მოვაჭრე იდგა, უკანა ნაწილი კი საწყობად იყენებდნენ.

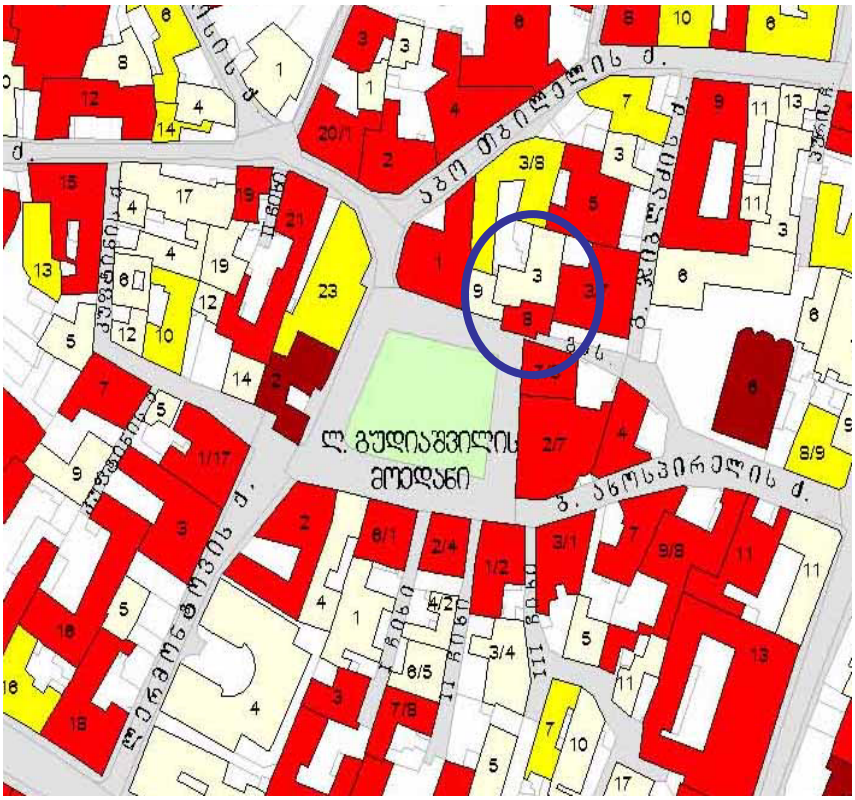
ღამით დახლები ხის ფარებით იკეტებოდა. სომხის ბაზრის ბოლოს მდებარეობდა მანთაშევის სავაჭრო სახლი. მას სწორკუთხა მოყვანილობა ჰქონდა, რომლის ეზოში აუზი იყო მოწყობილი. პირველი სართული, რომელიც სომხის ბაზარზე გადიოდა, მაღაზიებს ეკავა. აქედან გზა ეშვებოდა სიონის ქუჩისკენ, სადაც სამი ქარვასლა იყო განთავსებული: აფრიკიანის, ანანოვის (ხალიჩების საწყობი) და ხოჯაპარუხოვის და მაისურაძის (ტყავის საწყობი).

მაიდანზე გასვლამდე ბაზაზ-ხანა მდებარეობდა. ბაზახ-ხანა ადრე წარმოადგენდა გადახურულ გალერეას იქ განთავსებული სომხების დახლებით, რომლებიც უცხოეთიდან (მოსკოვიდან, პეტერბურგიდან, სპარსეთიდან) ჩამოტანილი საქონლით ვაჭრობდნენ. ღვინის შესახვევში მდებარეობდა ხეროდინოვის პატარა ქარვასლა. აქ ებრაელები აწარმოებდნენ მანუფაქტურული საქონლის საბითუმო ვაჭრობას. იქვე იყო ებრაელების საცხობი, სადაც ებრაელები პასექის წინ მაცას აცხობდნენ.

ამდენად კალა თითქმის გასაბჭოებამდე ინარჩუნებდა აზიური ქალაქის სახესა და ყოფას. ქარვასლები და ბაზრები XX საუკუნის 20-იან წლებამდე ფუნქციონირებდა. რადიკალურად შეიცვალა უბნის ცხოვრება ახალი, საბჭოთა რეჟიმის დამყარების შემდეგ.

გუდიაშვილის მოედანი და მიმდებარე ტერიტორია

XIX საუკუნის კალაში ექვსი მოედანი არსებობდა: გუბერნატორის (ახლანდელი ერეკლეს მოედანი), საგუბერნიო (ახლანდელი ერეკლეს მოედნის მიმდებარე ტერიტორია), აბას-აბადის (გუდიაშვილის მოედანი), პურის (პურის მოედანი), გიორგის (იერუსალიმის მოედანი), მაიდანი (ვ. გორგასლის მოედანი). როგორც ძველი რუკებიდან ჩანს გუდიაშვილის მოედანმა XIX საუკუნის პირველ ნახევარში მიიღო მოედნის სახე. თუმცა მჭიდრო განაშენიანება ამ ადგილას კარგად ჩანს ვახუშტის 1735 წლის რუკაზეც.



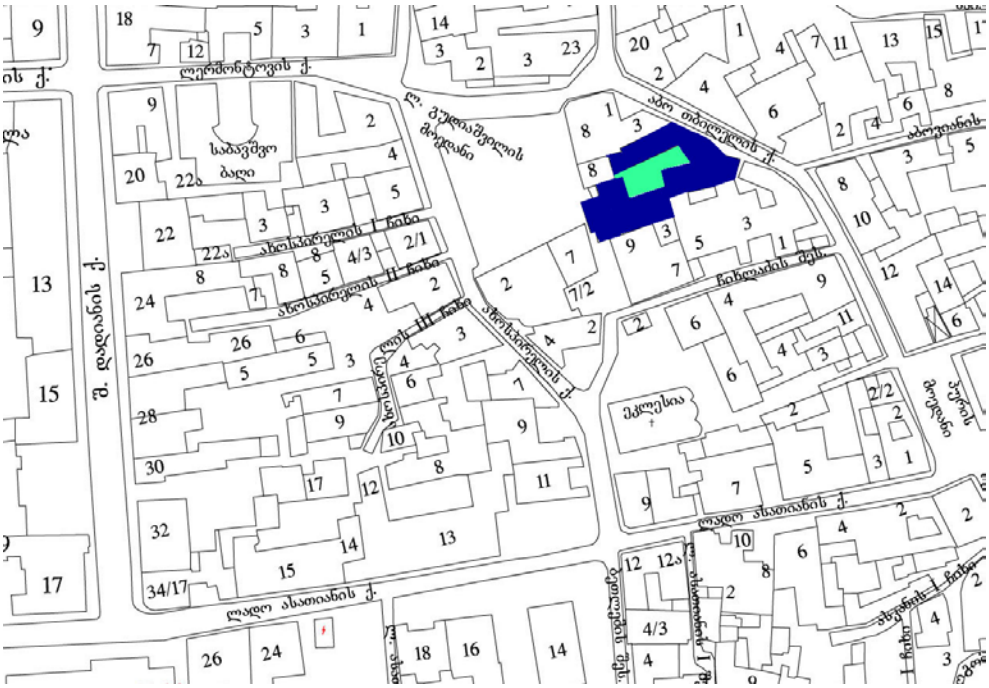
ლადო გუდიაშვილის მოედნისაკენ ქვემო კალას ქუჩებისა და ჩიხების ქსელი მიემართება. მოედანი ძირითადად გარშემორტყმულია XIX საუკუნის შუა ხანისა და XIX-XX საუკუნეების მიჯნის მხატვრულად ღირებული შენობებით. არის აგრეთვე, რამდენიმე თანამედროვე ნაგებობაც, რომლებიც ნაკლებად შეესაბამება მოედნის ისტორიულად ჩამოყალიბებულ სახეს. მოედნის ცენტრალური ნაწილი გამწვანებულ სკვერს უკავია.

გუდიაშვილის მოედნის სიახლოვეს მდებარეობს სხვადასხვა კონფესიის საკულტო ნაგებობები. ახოსპირელის ქუჩაზე გვერდიგვერდ დგას ორი სომხურ-მონოფიზიტური ეკლესია - ღმრთისმშობლისა (“დიდი მოღნინი”) აგებული 1751 წელს და წმ. გიორგისა (“მცირე მოღნინი”) აგებული 1754 წელს. XX საუკუნის

დასაწყისს განეკუთვნება ანტონ კათალიკოსის ქ. № 3-ში მდებარე გუმბათიანი სინაგოგა, რომელშიც ამჟამად საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმია მოთავსებული. აბესაძის ქუჩაზე მდებარეობს ღმრთისმშობლის ამაღლების კათოლიკური ეკლესია, რომელიც 1805-1808 წწ-ში აიგო.

ლადო გუდიაშვილის მოედანი №8 /3

მიწის ნაკვეთზე ამჟამად ერთი შენობა დგას, მეორე შენობა 2008 წ. დაინგრა. ასევე აღარ არსებობს ამ შენობების ვრცელი შიდა ეზო, რომელშიაც ძველი თბილისისთვის დამახასიათებელი ხის შუშაბანდებით გაწყობილი შენობები იდგა. ლ. გუდიაშვილის №8 მთავარი ფასადით გუდიაშვილის მოედანზე გადის. სახლი ეკუთვნოდა პრასკოვია ეგოროვას. იგი აგებულია XIX საუკუნის შუა ხანებში.


ლ. გუდიაშვილის მოედანი
ლადო ასათიანის ქ.
ზ. დადიანის ქ.
ანტონ კათალიკოსის ქ.
ბანდაძის შეს.
ბესარიონ ლეონის III ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის III ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის I ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის II ჩიხი
საბავშვო ბაღი
ლურჯმონტოვის ქ.
ბესარიონ ლეონის ქ.
ანტონ კათალიკოსის ქ.
ბესარიონ ლეონის II ჩიხი
ბესარიონ ლეონის I ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის III ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის II ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის I ჩიხი
ანტონ კათალიკოსის ქ.
ბესარიონ ლეონის ქ.
ლადო ასათიანის ქ.
ბანდაძის შეს.
ბესარიონ ლეონის III ჩიხი





აივნის ნაწილი (მარცხენა მონაკვეთი) შემინულია, ხოლო მისი თაღების ნახევარწრიული დაბოლოება მართკუთხედით არის შეცვლილი. აივნის მოაჯირი ყრუდ არის შეფიცრული. ეს მდგომარეობა XX ს-ის 80-იანი წლებიდან არ შეცვლილა, რაც დასტურდება ძეგლთა დაცვის არქივში შემონახული ფოტომასალით.





ფოტო: ზენკო. 1980 წელი

პირველი სართულის მონაკვეთს მშვილდთაღოვანი, პროფილირებული საპირით შემოსაზღვრული ფანჯრის ღიობები ანაწევრებს, რომელიც თეთრი ფერით არის აღნიშნული. ღიობების ზედა ნაწილებს ნალესობაში გამოყვანილი გადაბმული

თავსართები, ხოლო ძირებს კედლის დონიდან ჩაწეული მარტივი მართკუთხა იმპოსტი ამკობს.





ფასადზე გამოდის ასევე სარდაფის პატარა ფანჯრებიც, რომლის გარშემო კედელი ახლა ნაწილობრივ ჩამოშლილია. სარდაფის სივრცე ღირებულებით არ გამოირჩევა და ადრე საცხოვრებლად გამოიყენებოდა ამჯერად. შენობა უმძიმეს ფიზიკურ მდგომარეობაშია. კედლებს აღენიშნება კონსტრუქციული ბზარები, ზოგან კედელი გამობერილია და წინ არის წამოწეული. შენობა 2008 წლის ბოლოს კიდევ უფრო დაზიანდა. მისი ტანი მოცილებულია საყრდენს და წინ არის გადმოწეული. შენობის ავარიულობა საშიშროებას უქმნის გვერდით შენობასაც.





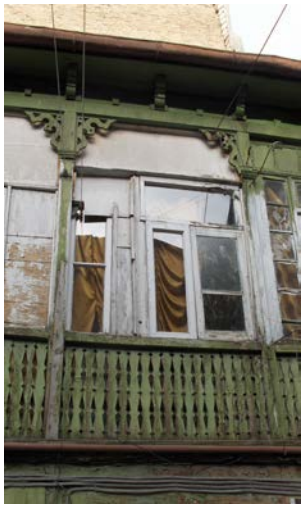


სახლის შიდა ეზოში აბო თბილელის ქუჩიდან ვხვდებოდით. შენობის ეზოში გამავალ კედელზე ერთსართულიანი აივანი იყო მიშენებული. ამჟამად ეს მხარე მთლიანად დანგრეულია და მხოლოდ საარქივო ფოტომასალაზე შემოგვრჩა.



გუდიაშვილის №8 და აბო თბილელის №3 საერთო თბილისური ეზო სამწუხაროდ მთლიანად დაკარგულია. თუმცა, მნიშვნელოვანია, რომ ფოიტოებზე აღბეჭდილია ეზოს მხარეს ადრე არსებული ხის შუშაბანდების ნახატი, რაც იძლევა მომავალში მათი თავდაპირველი მხატვრული სახის აღდგენის საშუალებას.











აღნიშნულ მისამართზე მდებარე მეორე ნაგებობაც ორსართულიანი იყო და მთავარი ფასადით აბო თბილელის ქუჩაზე გადიოდა. შელესილ და დაფერვის გარეშე დატოვებულ საფასადე სიბრტყეს რამდენიმე პლასტიკურად ნაძერწი დეტალი, ლითონის აჟურული აივანი და მხატვრულად დამუშავებული სადარბაზო კარი ამკობდა. მიუხედავად ამისა ფასადი მაინც უსახურად გამოიყურებოდა ცემენტით გალესვის შედეგად. ამჟამად არც ეს ნაგებობა აღარ არსებობს, დაკარგულია მისი მამკობი ელემენტები.





ამ მიკროსტრუქტურიდან გადარჩენილმა ერთადერთმა ნაგებობამ, გუდიაშვილის მოედანი №8 უკანასკნელ პერიოდში კიდევ მეტი დაზიანება განიცადა და მისი საფასადე ნაწილი მხოლოდ დროებითი ბიჯგების მეშვეობით ინარჩუნებს მდგრადობას. შენობის

მწვავე ავარიულობიდან გამომდინარე, სარეაბილიტაციო პროცესი შესაძლებელია დაიწყოს მხოლოდ ძეგლის დაშლის შემდგომ.





რეკომენდაციები

ლადო გუდიაშვილის მოედანი №8 შენობების სარეაბილიტაციო პროექტმა უნდა გაითვალისწინოს შემდეგი რეკომენდაციები:

- შენობის მძიმე ავარიული მდგომარეობიდან გამომდინარე, გამონაკლისის სახით, შესაძლებლად მივიჩნევ კედლების დაშლას და „კვლავაგებას„ ნაგებობის ყველა პარამეტრის ზუსტი დაცვით;
- ძეგლის ხელახალი აღდგენისათვის აუცილებელია დეტალური ანაზომების და შაბლონების შესრულება;
- მნიშვნელოვანია აღდგენილ კედლებზე არსებული კედლების სისქის გამეორება;
- ხის ელემენტები:, მოაჯირები, რიკულები,სვეტები უნდა დასაწყობდეს და შესრულდეს მათი ზუსტი ასლები, ამასთან, სასურველია ხის საღი ელემენტების მაქსიმალური შენარჩუნებაც;
- ფასადზე არსებული შეკიდული აივანი უნდა განმეორდეს იმ სახით, როგორც ჩვენამდე მოაღწია, რადგანაც უფრო ადრინდელი აივნის დადგენა არ ხერხდება,შემინვა მოსახსნელია;

- ინტერიერში შესაძლებელია ახალი გეგმარებითი სტრუქტურის განთავსება, ამასთან, სასურველია სხვენის სივრცის ადაპტაცია;
- მნიშვნელოვანია ფასადზე არსებული ღიობების ნალესი თავსართების აღდგენა ავთენტური ნახატის მიხედვით;
- ნაგებობის ფერი სასურველია დადგინდეს მიმდებარე რეაბილიტირებული ნაგებობების ფერთან მიმართებით;
- ასევე აღსადგენია შენობის გვერდით ნაწილზე არსებული სადარბაზოს კარი და მის თავზე არსებული ფანჯრები;

ეზოსკენ მიმართული ყრუ აგურის კედელი უნდა აღდგეს იმავე აგურის მასალით.

ხელოვნებათმცოდნე
ლალი ანდრონიკაშვილი